

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็ว ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของประชาคมโลกที่มีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญต่อการพัฒนาด้านมนุษย์และด้านสังคมเพิ่มมากขึ้น จนเทียบเท่ากับทางด้านเศรษฐกิจและด้านการเงิน ประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในประชาคมโลก จำเป็นที่จะต้องมีการประเมินสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกที่จะมีผลกระทบต่อประเทศไทย เพื่อที่จะใช้กำหนดวิสัยทัศน์และบทบาทของประเทศไทยให้เหมาะสม เพื่อให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันกับประชาคมโลกได้ ประเทศไทยจึงได้มีการกำหนดทิศทาง การพัฒนาประเทศและพัฒนาคุณภาพประชากร ดังจะเห็นได้จากผลของการมีพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการพัฒนาการศึกษาในระบบอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ระดับ การศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้นมา ซึ่งจะมีความสำคัญอย่างยิ่งในการชี้นำทิศทางการพัฒนา ประเทศในอนาคต

การศึกษาจึงถือได้ว่า มีความสำคัญกับเศรษฐกิจอย่างมาก เพราะในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็น ประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศกำลังพัฒนามีการลงทุนด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากร มนุษย์มากขึ้น ทำให้การศึกษามีการขยายตัวออกไปทั้งปริมาณและคุณภาพ ทั้งนี้เพื่อสนองความ ต้องการทางเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ

ทักษะและความรู้ที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ จัดว่าเป็นทุนรูปหนึ่ง และมีความสำคัญต่อการพัฒนา ประเทศเช่นเดียวกับทุนในรูปแบบอื่นๆ การลงทุนด้านการศึกษา จึงเป็นการลงทุนเพื่อสร้างสมทุน มนุษย์ ซึ่งช่วยให้มนุษย์ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่การสะสมทุนมนุษย์ จำเป็นที่ จะต้องเลือกสะสมให้ถูกทางหรือต้องเน้นการจัดการศึกษาเฉพาะบางประเภท ที่มีส่วน เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศมากที่สุด ทั้งนี้โดยคำนึงถึงโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและ สังคมของประเทศนั้น ๆ

มีนักการศึกษาหลายท่าน ให้ความเห็นว่า ถ้าต้องการให้ระบบเศรษฐกิจมีการพัฒนาอย่าง รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ปัจจัยที่จะทำได้คือ การเร่งรัดให้การศึกษาและเพิ่มคุณภาพของ การศึกษาของประชากรให้ดีและมีประสิทธิภาพ ผลที่เกิดขึ้นก็จะทำให้เกิดการพัฒนาและความ เจริญทางเศรษฐกิจตามมา ด้วยเหตุนี้ทุก ๆ ประเทศจึงได้มีการเร่งรัดและมีการส่งเสริมทางด้าน

การศึกษาเพิ่มมากขึ้น เพื่อที่จะให้ประชากรในประเทศมีคุณภาพทางการศึกษาที่เพิ่มสูงขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น การลงทุนด้านการศึกษาเป็นการลงทุนเพื่อสร้างสมทุนมนุษย์ ซึ่งช่วยให้มนุษย์ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาช่วยให้เกิดการกระจายรายได้ที่เสมอภาคมากขึ้น รวมทั้งก่อให้เกิดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้คนในสังคมมีความรับผิดชอบต่อการเมืองและการปกครองทางเศรษฐกิจและสังคม ประเทศกำลังพัฒนาจึงพยายามเพิ่มค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาให้เพิ่มมากขึ้น โดยหวังว่าจะพัฒนาคุณภาพของประชากรให้สูงขึ้น จากตาราง 1 ที่แสดงค่าใช้จ่ายของประเทศกำลังพัฒนาที่มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ เช่น ประเทศตุรกี มีค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาเฉลี่ยต่อบุคคลใน พ.ศ. 2515 เท่ากับ 32 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อมาใน พ.ศ. 2522 เพิ่มขึ้นเป็น 49 ดอลลาร์สหรัฐ สำหรับประเทศไทยก็มีการเพิ่มขึ้นเช่นกัน กล่าวคือ ใน พ.ศ. 2515 ค่าใช้จ่ายของภาครัฐบาลด้านการศึกษาเฉลี่ยต่อบุคคลเท่ากับ 11 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อมาในปี พ.ศ. 2522 เพิ่มขึ้นเป็น 16 ดอลลาร์สหรัฐ

ตารางที่ 1.1 ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของประเทศกำลังพัฒนา

(หน่วย : ดอลลาร์สหรัฐ)

ประเทศ	ค่าใช้จ่ายของรัฐบาลด้านการศึกษา (เฉลี่ยต่อบุคคล)	
	2515	2522
สาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งพม่า	2	5
ชูดาน	3	4
คินยา	11	13
ฮอนดูรัส	13	15
ไทย	11	16
มอริอ็อกโค	21	39
ตุรกี	32	49
อาร์เจนตินา	19	22
อิหร่าน	45	80
อิสราเอล	141	246

ที่มา: World Bank World Development Report (1984)

การลงทุนด้านการศึกษาจึงถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ก่อให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจ ประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา สหพันธ์

สาธารณรัฐเยอรมัน และญี่ปุ่น มีการส่งเสริมการลงทุนด้านการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะถือว่าแรงงานที่มีความรู้ความสามารถสูง จะเป็นตัวจักรที่สำคัญในการก่อให้เกิดการสะสมทุน การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการและการปรับปรุงระบบการเมืองและสังคมให้เหมาะสมที่จะทำให้เศรษฐกิจพัฒนาไปได้อย่างราบรื่น และประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศรวมไปถึงประเทศไทยของเรา ได้มองเห็นความสำคัญของการลงทุนด้านการศึกษา จึงได้ส่งเสริมให้มีการพัฒนาด้านการศึกษาเป็นอย่างมาก เพื่อที่จะได้กลายเป็นปัจจัยที่ทำให้ประเทศมีการพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว

ตารางที่ 1.2 แสดงมูลค่า อัตราการเปลี่ยนแปลงและสัดส่วนของงบประมาณการใช้จ่ายด้านการศึกษาของรัฐและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศไทย

หน่วย: ล้านบาท

ปี	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (ล้านบาท)	อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (%)	งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษา (ล้านบาท)	อัตราการเติบโตของงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษา (%)	สัดส่วนของมูลค่างบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (%)
2520	755,415.00		5,022.00		0.66
2521	830,025.00	9.88	5,775.88	15.01	0.69
2522	873,508.00	5.24	6,232.88	7.91	0.71
2523	913,733.00	4.60	7,863.24	26.16	0.86
2524	967,706.00	5.91	23,259.49	195.8	2.4
2525	1,019,501.00	5.35	27,042.49	16.26	2.65
2526	1,076,432.00	5.58	31,120.88	15.08	2.88
2527	1,138,353.00	5.75	32,783.78	5.34	2.89
2528	1,191,255.00	4.65	34,238.32	4.43	2.87
2529	1,257,177.00	5.53	34,423.32	0.54	2.74
2530	1,376,847.00	9.52	35,629.50	3.5	2.59
2531	1,559,804.00	13.29	43,860.70	23.1	2.81
2532	1,856,992.00	19.05	47,358.10	7.97	2.55
2533	2,183,545.00	17.59	59,962.10	26.61	2.74
2534	2,506,635.00	14.80	74,923.60	24.95	2.99

ตารางที่ 1.2 (ต่อ)

หน่วย:ล้านบาท

ปี	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (ล้านบาท)	อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (%)	งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษา (ล้านบาท)	อัตราการการเติบโตของงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษา (%)	สัดส่วนของมูลค่างบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (%)
2535	2,830,914.00	12.94	85,664.40	14.33	3.02
2536	3,170,258.00	11.99	108,069.70	26.15	3.40
2537	3,630,805.00	14.53	121,973.10	12.86	3.36
2538	4,188,929.00	15.37	135,309.00	10.93	3.23
2539	4,684,000.00	11.82	167,560.40	23.83	3.57
2540	5,302,000.00	13.19	215,161.90	28.41	4.06
2541	5,731,300.00	8.10	226,609.80	5.32	3.95
2542	5,583,000.00	-2.59	208,614.10	-7.94	3.73
2543	5,420,000.00	-2.92	221,051.10	5.96	4.08
2544	5,208,600.00	-3.90	221,591.50	0.24	4.25
2545	5,614,900.00	7.80	222,940.40	0.61	3.97
2546	5,799,700.00	3.29	235,444.40	5.61	4.06
2547	6,263,700.00	8.00	251,233.60	6.71	4.01
2548	7,123,710.00	13.73	262,938.30	4.66	3.69
2549	7,878,500.00	10.60	294,954.90	12.17	3.74

ที่มา: สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากข้อมูลในตารางที่ 1.2 เราจะเห็นได้ว่าข้อมูลของอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศและข้อมูลของอัตราการเติบโตของงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 - 2549 มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องมาจากประเทศมีการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จึงมีการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี และสัดส่วนของงบประมาณรายจ่ายของภาครัฐทั้งหมดนั้น เป็นงบทางด้านการศึกษาถึงร้อยละ 25 จากงบประมาณทั้งหมดของรัฐบาล แสดงว่ารัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางด้านมนุษย์และทางด้านสังคมเพิ่มมากขึ้น ยกเว้นในปี 2542 - 2544 ที่อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวม

ภายในประเทศจะติดลบ เป็นผลเนื่องมาจากวิกฤตการณ์ฟองสบู่ ทำให้ประเทศไทยในขณะนั้นอยู่ในช่วงภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซา ส่งผลให้อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีมูลค่าที่ลดลง ส่งผลให้ในปี 2542 อัตราการเติบโตของงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาก็มีค่าติดลบด้วย เป็นผลเนื่องมาจากวิกฤตการณ์ฟองสบู่เช่นกัน ทำให้รัฐบาลต้องลดงบประมาณด้านการศึกษาลงรวมถึงงบประมาณในด้านต่าง ๆ เพื่อที่จะนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศอย่างเร่งด่วน เพื่อที่จะให้ประเทศไทยของเรามีความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ เราจึงสามารถคาดการณ์ได้ว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศและงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษามีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษารัฐบาลกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษารัฐบาลกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ได้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิแบบรายปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 – 2549 ประกอบด้วยตัวแปรทั้งหมด 2 ตัวแปร ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษารัฐบาลและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่เป็นตัวเงิน จาก ธนาคารแห่งประเทศไทย, สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสำนักงานประมาณแผ่นดิน

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่น่ามาศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิชนิดอนุกรมเวลา (time series data) ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษารัฐบาลและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่เป็นตัวเงิน ในการคำนวณครั้งนี้ จะใช้ข้อมูลรายปี ครอบคลุมตั้งแต่ พ.ศ. 2517 – พ.ศ. 2549 รวมทั้งหมด 30 ตัวอย่าง ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลออนไลน์ของธนาคารแห่งประเทศไทย, สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสำนักงานประมาณแผ่นดิน

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาของรัฐบาลกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
2. เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายทางด้านการคลังเกี่ยวกับงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาของรัฐบาลเพื่อให้สอดคล้องกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved